

The waves

KHADIJA EL KHARRAZ
ALAMI

Vrouwenritueel

Johan Thielemans

Gezien op 09 november 2022
Minnemeers, Gent

In 'The waves' voeren vijf vrouwen onder leiding van Khadija El Kharraz Alami een ritueel uit dat hen sterk en vol zelfvertrouwen maakt. Ze zingen, ze mengen zich naakt onder het publiek, ze delen voedsel uit. Ze zijn zwanger en ze baren. Ze roepen de wereld van de vrouw op. Geen man te bespeuren in deze vrouwenstam, die geworteld is in het hedendaags feminisme.

18 NOVEMBER 2022

De voorstelling 'The Waves' begint buiten het theater. Van op verschillende plekken vertrekt een wandeling naar het theater. In Gent begint mijn tocht aan het standbeeld van Van Artevelde op de Vrijdagmarkt. Na een korte, bevreemdende performance door een 'avatar' loop ik met andere toeschouwers mee naar de Minnemeers zaal. Die is omgetoverd tot een breed landschap, zonder duidelijke structuur: enkele tafels en zitplaatsen. Het is dus zoeken waar je zou gaan zitten – al blijft voor vele toeschouwers enkel de grond over.

Ondertussen komen ook andere 'avatars' toe, telkens in een wat bevreemdend pak, soms met verwijzingen naar science fiction. Samen vangen ze een ritueel aan. Maakster El Kharraz Alami ontkleedt haar medespeelsters, en reinigt ze, te midden van het publiek. De naaktheid is mooi, en eerlijk. De lijven breken met gelijke schoonheidsidealen. Je ziet echte jonge vrouwen.

Eens ingesmeerd trekken ze hun kleren weer aan en vervolgen ze het ritueel. Ze lopen rond, neuriën en heffen hun armen bezwerend de lucht in. Wie of wat aangeroepen wordt, blijft onbepaald. Zijn we in een vrouwelijke kerk beland?

Later gaan de vrouwen zingen. Een zin over vrouwen wordt steeds herhaald. Het zingen begint heel rustig maar wordt allengs onstuimiger. Er komt meer tekst, hoofdzakelijk in het Engels, gemengd met Nederlands. Ik vermoed dat het woorden van Virginia Woolf zijn uit haar experimentele roman 'The Waves'. Mijn

giswerk steunt op de titel van de avond, en de mededeling dat deze roman in de voorstelling verweven zit. Begrijpen doe ik niets. Woorden komen en gaan. Misschien is dat de bedoeling, maar er zijn wel twee dames, die de zinnen in een sierlijke gebarentaal omzetten. Zouden dove kijkers beter kunnen volgen?

Daarna volgt een maaltijd. De spelers bieden ook het publiek stukjes fruit aan. Het doet even denken aan het 'Bread and Puppet Theatre' van lang geleden, alleen wordt het voedsel wel wat te schuchter en karig uitgedeeld. Sommige vrouwen zijn ook hoogzwanger. Dat belet niet dat de man geen plaats krijgt in de voorstelling. Het leidt tot een ogenblik waarop ze het over het moeder-zijn hebben. Het is een vrij agressieve passage, zonder een zweem van sentimentaliteit.

Met zichtbaar genoeg claimen ze : 'ik ben een beest'.

De vrouwen verruilen het lieflijk-mysterieuze steeds meer voor agressieve handelingen. Met zichtbaar genoeg claimen ze : 'ik ben een beest'. Wellicht doelen ze op een seksuele drift. Ze gaan ook samen staan en maken plezier. Op dat ogenblik verliest de voorstelling zijn dwingende samenhang. Het gaat van idee naar inval en omgekeerd. Er is een processie met de vrouwen die traag vooruitschrijden, de zaal rond, als een herneming van het ritueel. In een heftig moment wordt een geboorte gesuggereerd. Tenslotte eindigen de spelers zoals ze begonnen: al neuriënd.

Het is het slotbeeld van een voorstelling die dringend nood heeft aan een dramaturgische kritische bril. Er zijn veel mooie momenten, de participanten geven zich ook volledig, maar bij gebrek aan een duidelijke associatieve lijn voel ik alleen lusteloosheid. Eerst ben ik geïntrigeerd, dan voel ik me langzaam verloren in een kronkelend discours tot ik een soort ergernis moet onderdrukken. Dat gevoel ligt niet aan de inhoud maar wel aan de vorm. Ik snak naar meer gebaldheid. Er zijn veel vondsten en ideeën rond het vrouwelijk lichaam, maar tenslotte weet ik niet wat deze groep begaafde spelers willen zeggen.

De theatermaakster zegt dat ze uitgaat van Virginia Woolf, maar al ken ik de roman, de band wordt mij niet duidelijk. Daarnaast verwijst ze naar teksten van Clarissa Pincola Estes en Audre Lorde, Amerikaanse lesbische schrijfsters, dubbel slachtoffer omdat ze zwart zijn. In hun geschriften bepleiten ze de kracht van de vrouw. Als zodanig spelen ze een belangrijke rol bij de feministische beweging. De invloed van deze auteurs blijkt uit het feit dat de voorstelling uitsluitend door fiere vrouwen gedragen wordt.

Een persoonlijke, nostalgische reactie: de voorstelling katapulteerde me qua opzet en vorm terug naar het experimenteel theater van de jaren zeventig van de vorige eeuw: het afwijzen van een centrale speelplek, het directe contact met het publiek, de open, associatieve vorm, de collage van situaties en teksten. Het is een vorm, die je toen in Amerika of Polen kon vinden, en die in deze voorstelling herleeft.

Net zoals toen is deze vorm intrigerend, maar net zoals toen verliest de voorstelling zich in een veelheid die de theatrale ervaring niet altijd gunstig

beïnvloedt. In de aankondiging lees ik dat dit een urgente en nietsontziende theaterervaring zou zijn. Deze ambitie wordt niet waargemaakt. Urgent misschien wel, omdat hier enkel vrouwen aan zet zijn, maar het nietsontziende ontging me. Het leek me daarvoor te braaf en, ondanks de fysieke nabijheid van de performers, te afstandelijk. Maar El Kharraz Alami toont zich al zoekend als een heel interessante persoonlijkheid.